

Za to mu govori dejstvo, da je zakon odločbo o trajanju ali koncu zavora spojil z izvršitvijo oprostilne sodbe in tako prisilil razsojajoče sodišče, takoj uveljaviti odložno moč ničnostne pritožbe (§ 396 k. pr. r.), čeprav traja ta odložna moč samo do pristojne odločbe svetovalne zbornice (XV ex 1875).

Pozneje (XXXIX ex 1881) razpravlja Waser o slučaju, kdo je pristojen za nanovno odreditev zavora po razglašeni sodbi in zaključuje, da je pristojen za to edino le sodni zbor treh sodnikov (§ 13 k. pr. r.) ne pa svetovalna zbornica; pri tem so merodajna splošna določila o zaporu § 175, 190, 195 k. pr. r. in gre za začasno odredbo v svrhu zagotovitve svoječasnega nastopa kazni ali pa za preventivno sredstvo, in dopustna je obema strankama pritožba na nadsodišče (§§ 114, 197 k. pr. r.).

Ta slučaj z našim vprašanjem ni v neposredni zvezi. Če je bil oproščeni obtoženec morda izpuščen, se je to zgodilo samo vsled netakojšnje ničnostne pritožbe, kajti sicer pri oprostilni sodbi ničnostna pritožba nima odložne moči in tudi z lahka ne bo povoda za novi zapor pred končno rešitvijo ničnostne pritožbe.

Mayer (komentar § 396 k. pr. r.) se pridružuje Waserju, da je pristojna o zaporu §-a 284³ k. pr. r. odločevati samo svetovalna zbornica — vendar brez pravice do pritožbe (točka 13).

(Konec prihodnjič).

Verus.

Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.

Izbral in priredil **Štefan Lapajne**, c. kr. okrajni glavar v p.

X. Občinski red.

(Dalje.)

66. Oskrbovanje podobčinskega premoženja po vaškem oskrbništvu. (O. 29. marca 1904 št. 3256. Z. XVIII. št. 2504/A.)

Deželni odbor goriški je na predlog občinskega odbora v Sv. K. in na pritrdilo namestništva v Trstu odredil, da je oskrbnišтво vaškega premoženja v Velikih Žabljah popolnoma opustiti.

Oskrbništvo vaškega premoženja je vložilo pritožbo na upravno sodišče, v kateri izvaja, da obdrži v zmislu §-ov 1 in 98 občinskega reda za pokneženo grofijo Goriško vsaka davčna občina svojo lastnino in da sme upravo svoje lastnine in svojih dohodkov sama sprejeti, torej ima davčna občina pravico do svojega oskrbnništva, ako ima sploh premoženje, kar se v tem slučaju ne zanikava.

Upravno sodišče je pritožbi ugodilo ter zgoraj navedeni odlok radi nezakonitosti iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Izpodbijanemu odloku je podlaga dejstvo, da ima davčna, k politični občini Sv. Križ spadajoča občina Velike Žablje nepremično premoženje in dohodke ter da je doslej v upravo tega premoženja izbrano vaško oskrbnništvo v zmislu VIII. odstavka občinskega reda.

V §-u 98 *lit. c)* občinskega reda pa je od načela, da je vse občinsko premoženje oskrbovati po občinskem odboru, postavljena izjema, da sme vsaka davčna občina svoje premoženje in svoje dohodke sama oskrbovati in da je upravo tega premoženja v zmislu §-a 99 izročiti podobčinskemu oskrbnistvu.

Dalje izhaja pa tudi iz določb VIII. poglavja občinskega reda in iz §-a 2 zakona z dne 20. decembra 1868 št. 25 drž. zak. (za Goriško), da je samostojno upravo premoženja davčne občine izvrševati po v to svrhu postavljenem oskrbnistvu, katero ima uporabljati dohodke v pokritje bremen, na podobčino spadajočih, in da je samostojno oskrbovanje v izročeni delokrog spadajočih pravil pravica občinskih odbornikov iz podobčine.

Na prosto voljo je sicer dano podobčinam, da to pravico izvršujejo po svojem podobčinskem oskrbnistvu, ali pa, da izrecno ali molče prepuste upravo občinskemu odboru.

Ako torej izvolitev podobčinskega oskrbnništva za vsako, premoženje imajočo podobčino sicer ni obvezno, je vendar iz §-ov 1 in 98 občinskega reda sklepati, da se ob obstoju podobčinskega premoženja ne more občanom iz podobčine zabraniti, da si izvolijo svoje lastno podobčinsko oskrbnništvo in da ni deželnemu odboru na prosto voljo dano, odločevati o primernosti ali koristi takega oskrbnništva.

Ker ima torej podobčina Velike Žablje lastno premoženje, se ji ni moglo ukazati, da naj svoje podobčinsko oskrbn-

štvo opusti, in je zatorej dotični odlok deželnega odbora nezakonit.

67. Pristojnost deželnega odbora za dovoljenje posojil v svrhu ustanovitve župnije. (O. 14. junija 1905 št. 6681 Z. XXIX št. 3635.)

Občinska odbora v Vrbljenah in v Tomišlju sta sklenila, da najameta posojilo 12.837 K v svrhu ustanovitve fare v Tomišlju.

Proti temu sklepu so se M. F. in drugi pritožili na deželni odbor ter so v svoji pritožbi navajali, da dotični sklep nasprotuje določbi §-a 20 zakona z dne 7. maja 1874 št. 50 d. z., po katerem je treba pravnomočnega dovoljenja od političnega oblastva za ustanovitev župnije, katero pa tega dovoljenja še ni izdalo. V drugi pritožbi so imenovani pa še navedli, da je ustanovitev nove župnije v Tomišlju popolnoma nepotrebna in da je treba — ako se res župnija ustanovi — še mnogo drugih stroškov.

Deželni odbor je na ti pritožbi izdal obema občinama sklep, v katerem izjavlja, da se ne smatra pristojnim, v tej stvari kaj ukreniti, ker morajo ustanovitev župnije po zmislu §-a 20 zakona z dne 7. maja 1874 šte. 50 d. z. državna oblastva odobriti, torej je tudi od teh oblastev rešiti vprašanje o potrebi zahtevane ustanovitve. Ker je pa tudi deželna vlada o pritožbah zaradi posojila odklonila pristojnost, je deželni odbor mnenja, da je nastal negativen kompetenčni spor, o katerem bi bilo razsojati le državnemu sodišču.

Zoper ta sklep deželnega odbora sta vložili občini F. in V. pritožbo na upravno sodišče, v kateri izvajata, da gre v tem slučaju samo za odobrenje posojila in da je v tem oziru po §-u 90 občinskega reda edino-le pristojen deželni odbor, ki torej mora o tem vprašanju razsojati ne glede na potrebo ustanovitve nove fare.

Upravno sodišče je sklep deželnega odbora, ki izreka le svojo nekompetenco, zaradi nezakonitosti iz naslednjih razlogov razveljavilo:

Po vsej pravici trdi pritožba, da je deželni odbor edino-le pristojen po §-u 90 izreči, ali je dovoliti najem posojila, mari ne.

Pri dotičnem, po prosti razsodnosti od deželnega odbora izdanem sklepu, mora pač deželni odbor v prvi vrsti varovati umno, davčni moči primerno gospodarstvo in pri tem tudi uva-

ževati potrebo in primernost ustanovitve fare. To pa, da bode vprašanje o potrebi ustanovitve fare v zmislu §-a 20 zgoraj navedenega zakona tudi politično oblastvo razmotravalo, ne daje povoda deželnemu odboru izreči svoje nepristojnosti glede nameravanega posojila, kajti vsako oblastvo ima pravico pri odločbah o vprašanih, v svoj delokrog spadajočih, napraviti si jasno sodbo, a ne more odločbe odklanjati, ker morda pri tem spada rešitev kakega vprašanja v področje kakega drugega oblastva.

Ako pa deželni odbor svojo pristojnost zaradi tega odklanja, ker je baje tu negativen kompetenčen spor, o katerem gre razsojati državnemu sodišču, je to mnenje že zaradi tega napačno, ker se je do sedaj občina obrnila le na deželni odbor, politično deželno oblastvo pa razun nekaterih dopisov še ni strankam izdalo nikakega odloka; torej tudi zaradi tega ne more biti govora o negativnem kompetenčnem sporu med avtonomnimi in državnimi oblastvi.

68. Normalna zahteva pri sklepanju povodom imenovanja častnih občanov. (O. 23. dec. 1905 št. 13.994. Z. XXIX, št. 4040/A.)

I. C. in drugi so se pritožili proti sklepu občinskega odbora v Črnem vrhu radi imenovanja štirih častnih občanov.

Deželni odbor je priziv zavrnil, ker je bila seja občinskega odbora pravilno sklicana, ker se imenovanje častnih članov ne zadeva ob privatne interese, ker se je za to imenovanje izrekla večina odborova in ker deželnemu odboru ni presojati, kake zasluge so si častni občani za občino pridobili.

Upravno sodišče je odlok deželnega odbora — ne spuščaje se v meritalno vsebino — zgol iz naslednjih formalnih razlogov zaradi nezakonitosti razveljavilo:

V §-u 46 obč. reda za Kranjsko predpisani način glasovanja je strogo izpolnjevati, tako, da se drugačnemu načinu glasovanja ne more pripoznati veljavnosti.

V §-u 46 pa je glasovanje tako veleвано: »Glasuje se ustno in če se predsedniku zdi, tudi vstavši in obsedevši.«

Beseda »tudi« pomenja: ako se ustno ne glasuje, je dovoljeno glasovanje le z vstajanjem ali z obsedenjem, tako da je zakonito glasovanje le ustno, ali pa tudi z vstajanjem ali obsedenjem.

Iz zapisnika te občinske seje je pa razvideti, da se je glasovanje vršilo z »vzdigovanjem rok«; upravno sodišče pa smatra, da je tak način glasovanja nasproten obstoječemu zakonu in radi tega je razveljavilo upravno sodišče zgoraj navedeni odlok deželnega odbora.

Pripomnja: Ako bi se ta važna odločba raztegnila na pretekli čas, bi bilo brezbroj občinskih sklepov neveljavnih, kajti skoraj povsod je običajno, da se glasuje z vzdigovanjem rok.

XI. Občinski red. (Odprava.)

69. Kako je tolmačiti »neomadeževano« življenje z ozirom na določbo občinskega reda? (O. 17. okt. 1879 št. 2003, Z. III. št. 590.)

Politična oblastva so izrekla, da je Emo I. iz občine G. odpraviti, ker živi s poštarjem v nedovoljenem, nenravnem ljubavnem razmerju, torej njeno življenje ni omadeževano.

Po na adnem jezikovnem običaju pomenja »neomadeževan« toliko, kakor prost javne graje. Ni moči torej domnevati, da je hotel zakonodavec postaviti občino za varuha nrvnosti nad zasebno življenje posameznika, pač pa ji je naložil varstvo javnih interesov. Toliko časa torej, dokler tako zasebno življenje ne povzročuje javnega pohujšanja ali dokler ni javna nrvnost prizadeta, je to stvar zasebnika in se odteguje pristojnosti oblastev.

O omadeževanem življenju bi bilo le takrat govoriti, ako bi bilo dokazano, da pritožiteljica zaradi njenega skupnega bivanja povzročuje javno pohujšanje, ali pa, ako bi bila zaradi tega sodno ali policijsko kaznovana, — to se pa niti ne trdi.

Vsled tega je upravno sodišče dotično odpravno odločbo razveljavilo.

70. Odprava domačinke iz občine in njenega lastnega stanovanja zaradi priležništva je nedopustna. (O. 19. maja 1882 št. 1085. Z. VI. št. 1412.)

Iz spisov izpodbijanega odloka deželnega odbora v L. je razvideti, da je pritožiteljica A. P. domačinka in da ima v hiši št. 8 služnost stanovanja.

Prvi moment izključuje vporabo §-a 10 obč. reda za Kranjsko, iz drugega pa izhaja, da je ukaz županstva, naj A. L.

v 14 dneh A. P-a. zaradi priležništva iz lastne hiše izžene, za občino popolnoma neizvedljiv, ker bi bilo to poseganje v služnostne pravice A. P-a.

Ker je ta ukaz deželnega odbora v L. nezakonit, ga je tudi upravno sodišče razveljavilo.

71. Nerednosti v rodbini, katere pa ne pridejo v javnost, ne utemeljujejo pravice, tujca odpraviti iz občine. (O. 10. junija 1887 št. 1654. Z. XI. št. 3575.)

Občina Š. je na podstavi občinskega reda ukrenila, da se mora T. odpraviti iz občine, ker se v njegovi rodbini večkrat vrše pretepi.

Upravno sodišče je na pritožbo T. to razveljavilo iz nastopnih razlogov:

Res je sicer, da se v rodbini T. pogostoma vrše prepiri in tepeži, a zaradi tega ni bil T. še nikdar ni policijsko, ni sodno kaznovan. Te nerednosti so bile zgol v rodbini in niso prišle v javnost, torej ni moči trditi, da bi bile povzročile javno pohujšanje ali pa da bi bil rodbinski oče, oziroma da bi bili člani rodbine zaradi tega omadeževani.

72. Odprava iz občine zaradi trajnega javnega beračenja v občini je dopustna. (O. 24. novembra 1903 št. 22.125. Z. XXVII. št. 2153/A)

Občina T. je beračico K. K. zaradi trajnega javnega beračenja odpravila iz občine.

Inštančnim potom so politična oblastva ta občinski sklep razveljavila, ker ni dokazano, da je K. K. kakor tujka javni milodarnosti nadležna.

Upravno sodišče je na pritožbo občine T. odloke političnih oblastev radi nezakonitosti iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Da je K. K. beračica in da je javni milodarnosti nadležna, je dokazano iz njenega lastnega priznanja, in zategadelj ni mero-dajen slučaj, da še ni bila zaradi beračenja sodno kaznovana.

Iz odloka ministrstva notranjih del ni razvideti, ali poudarja v svojih razlogih »javno milodarnost« zaradi tega, ker se od berača, ki se obrača na privatne osebe, ne more trditi, da je javni milodarnosti nadležen, ali pa naglaša to, da beračica K. K. še ni bila zaradi beračenja sodno kaznovana. V tem ali v drugem

slučaju se stališče ministrstva z ozirom na § 11 obč. reda (za Češko) ne da vzdržati.

Po tej zakoniti določbi ima občina pravico, da tujca, kateri je javni milodarnosti nadležen, iz občine odpravi. Ne zahteva se torej, da tujec spada v ubožno oskrbo,

Pojma »javna milodarnost« in »javna ubožna oskrba« pa nista identična.

O javni ubožni oskrbi more biti pač le takrat govor, ako se ubožna oskrba odredi na podlagi javno-pravnih predpisov, to je na podlagi domovinskega zakona o oskrbi ubožcev. Pojem »javne milodarnosti« pa nikakor ne izključuje sodelovanja privatnih oseb, to je, ni pogoj za predpisano oskrbo ubožcev, ter izvira iz prostovoljne dobrosrčnosti posameznih oseb. Potrebno je le, da se milodarnost javno zahteva.

Vsaka javna oskrba ubožcev spada pod javno milodarnost, ta pojem je pa veliko obsežnejši, kakor prvi.

V le-tem slučaju je brez dvoma dognano, da je K. K. javni milodarnosti nadležna, in sicer tako, da z javnim beračenjem izvablja podpore posameznim osebam. To je dognano z lastnim priznanjem beračice K. K. in je razvideti iz poročil žandarmerije, ki je K. K. ponavljajno pri beračenju zalotila, ter bi žandarmerija o tem ne mogla poročati, ako ne bi bilo beračenje javno.

Ako je pa ministrstvo mnenja, da je beračenje le takrat povod odprave, kadar bi bila oseba sodno kaznovana zaradi beračenja, je ta nazor v §-u 11 obč. reda utemeljen, ker zavisi odprava na podlagi te zakonske določbe samo od dejstva, da je tujec javni milodarnosti nadležen, ne pa, je-li bil zaradi tega sodno kaznovan.

(Dalje prih.)

